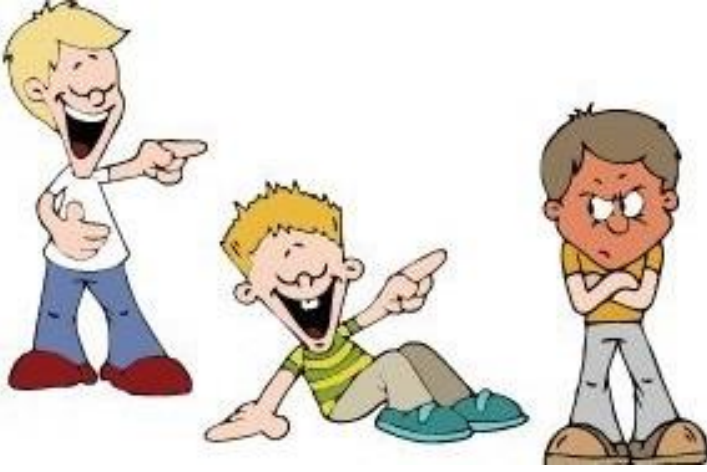

AKRAN ZORBALIĞI

Zorbalık, dünyanın pek çok ülkesinde yaygın bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul yıllarında daha çok karşılaştığımız zorbalığın çocuklar üzerinde hem psikolojik hem de sosyolojik etkileri gözlemlenmektedir. Literatürde akran zorbalığı tanımlanırken; zorbalığı yapan kişiye “zorba”, zorbalığa maruz kalan kişiye “kurban” ya da “mağdur” ifadeleri kullanılmaktadır. Zorbalıkta; hem “zorba” hem “kurban” her iki taraf bu süreçten olumsuz etkilenmektedir ve akademik, sosyal, duygusal problemler yaşayabilmektedir. Bu yüzden her iki tarafın bu rollere girmeyi neden seçtikleri ve yardıma ihtiyacı oldukları gerçeği üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır.

Akran zorbalığı nedir?

Zorbalık, bir birey veya grup tarafından, savunmasız olan bir kişiye karşı yapılan, fiziksel veya psikolojik sonuçları olan ve süreklilik arz eden bir şiddet türüdür. (Olweus,2002). Zorbalık eyleminin içerisinde güç gösterme, egemenlik kurma ve gözünü korkutma isteği yer alır. Çocuğun akranları tarafından kabul edilme ve sosyal onay alma ihtiyacı ile zorbalık davranışına yönelme eğilimi arasında güçlü bir ilişki vardır.

Bir eylemin akran zorbalığı olarak tanımlanabilmesi için;

- Davranışın süreklilik göstermesi,
- Kasıtlı olarak zarar verme amacı güden saldırgan davranışlar olması,
- Zorbalığa uğrayan mağdurun, zorbaya karşı kendini çaresiz ve savunmayacak durumda hissetmesi gerekir.

ZORBALIK DAVRANIŞININ ORTAYA ÇIKMA NEDENLERİ NELERDİR?

- Çocukluk dönemindeki ilgisiz ve duyarsız anne baba tutumları,
- Çocuğun evde yaşadığı huzursuzluklar ve maruz kaldığı ihmal ve istismar durumlarını okulda farklı yollarla yansıtmaması,
- Çocuğun, anne ya da babasından isteklerine saldırgan yollarla sahip olması,
- İstediklerine sahip olabilmek için saldırganlık dışında başka yolların da olduğunu gösterecek birinin olmaması,
- Çevresindeki insanların “zorbalık işe yarar” mesajını vermesi,
- Çocuğun saldırgan tepkilerine sınırlar koyulamaması ve aşırı toleranslı olunması,
- Ebeveynleri tarafından dövülen ve cezalandırılan çocukların bunun bir sonucu olarak kendilerinden daha küçük ve zayıf olan çocukların canını yakmaları,
- Akran gruplarında yer edinebilmek ve güçlü arkadaşlıklar kurabilmek için çocuğun zorbaca davranışlar sergilemesi zorbalık yapmaya neden olan faktörlerin gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

ÇOCUĞUNUZUN ZORBALIK DAVRANIŞI SERGİLEMESİ DURUMUNDA NASIL DAVRANMALISINIZ?

- Zorbalık davranışı sergileyen çocuğun davranışları arasında aldırış etmeme, inkârcı olma, pişman olmama, güce eğilimli olma, bencil, güvensiz olma ve empati kurmakta güçlük çekme özellikleri yer alır. “Zorba”nın etrafında yer alan ebeveynleri, kardeşi, öğretmenleri ve arkadaşları saldırgan davranışlar karşısında toleranslı olmaya devam ettiğinde “zorba”nın saldırganlık düzeyi artacaktır. Dolayısıyla aile içerisinde anne babanın disiplin yöntemleri tutarlı ve sürekli olmalıdır.
- Çocuklara farklılıkları kabul edebilmeleri konusunda yardımcı olunmalıdır. Örneğin, fiziksel farklılıklardan; gözlük takan ya da boyu kısa ya da uzun olan çocuklara nasıl baktığı konusunda konuşmalar yapılabilir.
- Ebeveynlerin çocuğa karşı ilgili, sıcak ve sevgi doyumunu sağlayan davranışlarıyla birlikte çocuğun nerede olduğu ve ne yaptığı ile ilgili fikir sahibi olması sağlıklı ve denetleyici bir aile ortamının oluşmasını sağlayacaktır.
- Çocuklara saldırganlığın ya da zorbalığın onaylanmadığı içeriğe sahip kitaplar okunabilir, drama çalışmaları ve duyguların farkındalığı ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

ÇOCUĞUNUZUN ZORBALIĞA MARUZ KALDIĞINI DÜŞÜNÜYORSANIZ NELER YAPABİLİRSİNİZ?

Zorbalığa maruz kalan “kurban” ifadesi ile tanımlanan çocukların benlik saygı düzeyleri düşük, anksiyete düzeyleri yüksektir. Bu çocuklar çekingen kişilik özelliklerine sahiptir. Özellikle aşırı koruyucu ve kollayıcı anne baba tutumları çocuğun düşük benlik algısı geliştirmesine yol açar. Ebeveynlerin, çocuklarını karşılaştıkları problemlerden uzakta tutmaları ya da problemleri çocukları yerine çözmeye çalışmaları onların çatışma çözme becerileri öğrenmelerine engel olur. Bu durumda çocuk zorbalıkla karşılaştığında kendini güçsüz ve güvensiz hisseder.

Zorbalığa maruz kalan çocuklar akranlarına göre daha sessiz ve pasiftirler. Bu özelliklere sahip çocuklara kendini ifade etme becerisi ve liderlik becerisi kazandırmak drama çalışmaları ile desteklenebilir.

Zorbalığa maruz kalan ve rahatsız edici bir davranışla karşılaşan çocuğa; kabul edilemez davranışın tanımı, sözel uyarı yöntemi, zorbalığın olduğu ortamdan uzaklaşma teknikleri, öğretmeni ve ebeveyni ile nasıl iletişim kuracağı öğretilir.

Hangi davranışlar akran zorbalığına girer?

Fiziksel Zorbalık

- Vurma, itme, tekme atma, çelme takma,
- Tırmalama,
- Saç çekme, tükürme, ısırma.

Sözel Zorbalık

- Bedensel özellikleriyle alay etme,
- Konuşma tarzı ve aksanıyla alay etme,
- Küfür etme, kışkırtma,
- Alay edici lakaplar takma,
- İğneleme, küçük düşürme, hakaret etme,
- Kötü niyetli dedikodular yayma,
- Korkutucu ve yıldırıcı ifadelerde bulunma.

Sosyal Zorbalık

- Oynarlarda ya da sosyal etkinliklerde grupların dışında tutulma; dışlama,
- Görmezden gelme,
- Diğer öğrencilerin konuşmasını ve arkadaşlık yapmasını engelleme.